

TUSARNIAANERMI ALLAKKIAQ

Upalungaarsimanermut inatsimmi aalajangersakkat ilaasa atuutilersinneqarnerannik Kalaallit Nunaannut peqqussummut Namminersorlutik Oqartussat oqaaseqaatissaat pillugu Inatsisartut aalajangiiffigisassaattut siunnersuut 3. februarimiit 3. marts 2017 ilanngullugu Namminersorlutik Oqartussani Naalakkersuisoqarfinnut avammullu tusarniutigineqarpoq.

3. marts 2017 KANUKOKA-mit aamma Kommuneqarfik Sermersuumit tusarniaanermi akissutit tiguneqarnikuupput.

KANUKOKA imatut oqaaseqaateqarpoq:

”Pingaarnertut oqaatigineqassaaq upalungaarsimanermut atatillugu aalajangersakkani ulluinnarni Namminersorlutik Oqartussat aamma danskit naalagaaffiata akornanni akisussaaffit ersernerluttortaqartut.

Namminersorlutik Oqartussat taamaasillutik namminneq oqartussaaffimminni inatsisiliorsimapput ulapungaarsimaneq sorsuttoqarnerani aamma sorsuttoqalersinnaaneranut tunngasut eqqarsaatigalugit (Inatsisartut inatsisaat nr. 14, 3. december 2012-imeersoq), inatsillu taanna atuutilersinnaalluni Naalakkersuisut aamma danskit naalakkersuisuisa akornanni suliassa qarfiup tiguneqarnissaanut isumaqatigiissuteqartoqareerpat.

KANUKOKA-p naatsorsuutigaa suli siunnerfiusoq suliassa qarfiup tamatuma tiguneqarnissaa, taamaattumillu peqqussutissatut missingersuusiami danskit naalagaaffiata pisussaaffii pineqartut.

Kiisalu aamma Namminersorlutik Oqartussat akisussaaffigaat atom-ip nukinganit atortussiananut aamma atomip nukinganut atortuuteqarfinnut tunngatillugu avatangiisit eqqanaarneqarnissaat, takuuk Qinnqornerit ioninngortitsisartut pillugit aamma qinnqornernut illersuuteqarnissaq pillugu Inatsisartut Inatsisaat nr. 33, ulloq 9. december 2015-imeersoq.

Peqqussutissatut siunnersuummi §§-it 37 a – c taamaattumik naatsorsuutigineqarpoq atomip nukingani atortussiassanut tunngasumik sillimaniarnernut tunngasuusut, avatangiisinik isumannaarinissamat tunngassuteqanngitsut.

Tamanna aallaavigalugu KANUKOKA imaattunik peqqussutissatut siunnersuummut oqaaseqaateqassaaq:

§ 70-imut:

Kalaallini taaguutit ”pillaaneq” aamma ”parnaarussivik” atorineqarnejq ajorput. Kisiannili ”pineqaatissiineq” aamma immaqqa ”isertitsivimmu inissiineq”. Taamaattumik inassutigineqassaaq peqqussutissaq iluarsivigineqassasoq.

Imm. 6-imut immikkut oqaatigineqassaaq pinerluttulerinikkut kinguneqartitsisarnerit Namminersorlutik Oqartussanut, kommuninut imaluunniit kommunit ataatsimoortunik aaqqissuussinerinut taamaallaat malittarisassanik unioqutitsinernut tunngasuusinnaasut, tamatumani aamma inerteqquteqarnejq imaluunniit inassuteqarnejq, inuiannut tamanut sammititaasut, upalungaarsimanissamat pilersaarusiornermi naammassinngitsuukkat taamaallaat pisortatut oqartussaasunut pineqartunut kinguneqartitsinikkut pisinnaammata.

Naalakkersuisut tamanna pillugu ilisimatitsissuteqarsinnaapput:

Upalungaarsimanermi naalagaaffiup aamma Namminersorlutik Oqartussat akisussaaffiisa agguuneqarnerat peqqussummik eqikkaanermi immikkoortoq 2-mi, quppernejq 1-imi allaaserineqarput:

”Peqqussummut missingiutip upalungaarsimanermut susassaqarfimmi maannamut atuuttumi piginnaatitaanerup agguarneri allannguuteqartinngilai, nalinginnaasumik Kalallit Nunaanni annaassiniarnissamat upalungaarsimanermut tunngasut Namminersorlutik Oqartussat oqartussaaffigisai, Kalaallit Nunaanni annaassiniarnissamat upalungaarsimaneq aamma ikuallattoornissamik qaartoornissamillu pitsaaliuinerne iliuusissat pillugit Inatsisartut inatsisaata ataaniimmata.”

Aammattaaq uppernarsarneqarsinnaavoq peqqussutissatut missingiummi §§ 37 a-c-mi avatangiisini isumannaallisaanissaq pillugu apeqqut pineqanngitsaq, siunertaallunili atortut qinngornernik ulorianartortallit assersuutigalugu sakkussanik sanaartornerne atorineqarsinnaasut susassaqanngitsunit pissarsiarineqannginnissat qulakkeerneqassasoq.

Danmarkimi aamma Kalaallit Nunaanni qinngornerit ulorianartut pillugit upalungaarsimaneq Beredskabstyrelsenimit isumagineqarpoq, upalungaarsimanermili suliasat aalajangersimasut

akisussaaffiit immikkoortunut agguataarneqarnerannik tunngavik malillugu suliarineqartarput, tamassumalu kingunerani Kalaallit Nunaanni oqartussat suliassaqarfinni tiguneqarnikuni immikkoortuni suliassanik suliarinnittarput, assersuutigalugu napparsimavinni sillimaniarnermi aamma qinngornernut illersuineramik suliaraqfimmi.

Sorsunnissamik sorsoriataarsinnaanermullu pilersaarusiorsinnaatitaanerup tiguneqarnissaa pillugu apeqqut eqqarsaatigalugu, KANUKOKA-p oqaatigisaani pineqartoq tassaavoq, immikkoortuni Namminersorlutik Oqartussanit tiguneqarnikuni sorsunnissamik sorsoriataarsinnaanermullu pilersaarusiorsinnaatitaanerup tiguneqarnissaani. Atortunut qinngornernik ulorianartulinnut illersuineq pillugu immikkoortoq tiguneqarnikuunngilaq.

Peqqussutissatut siunnersuummi § 70-imut KANUKOKA-p oqaaseqaatimini apeqqutigisaa Kalaallit Nunaanni pinerluttulerineq pillugu inatsimmi 1. januar 2010-mi atuutilersinneqartumi § 266, imm. 2-mi aalajangersakkakut aaqqiiviginiarneqarpoq:

”Inatsit, parnaarussivimmi inissinissamut periarfissiisoq, Kalaallit Nunaanni atuutsinneqarluni atorneqarsinnaatitaalerpat pineqaatissiissutit, inatsimmi matumani eqqartorneqartut, parnaarussivimmut inissinissaraluamut taarsiullugit atorneqassapput.”

§ 266, imm. 2-mi aalajangersakkami sillimaffigineqarpoq Kalaallit Nunaanni immikkut pineqaatisseriaatsimik naleqqussaananani inatsimik atuutilersitsisoqarsinnaanera. Parnaarussaananermik pineqaatissiinermik inatsit taanna periarfissiippat, aalajangersakkami aalajangersarneqarpoq parnaarussaananermik pineqaatissiinani Kalaallit Nunaanni pinerluttulerineq pillugu inatsimmi pineqaatissiissutit atorneqassasut.

Kommuneqarfik Sermersooq tusarniaanermi akissuteqaammi, 2. marts 2017-imeersumi upalungaarsimaneq pillugu inatsimmi §§ 37 a-c-mi aalajangersakkat Kalaallit Nunaannut atuutilersinneqarnissaannut suna tunngaviunersoq apeqqutigaa.

Naalakkersuisut peqqussummik eqikkaanermi qupperneq 3-4-mi innersuussutigissavaat, tassani allaqqavoq:

” Taamaalilluni upalungaarsimanermut inatsisip allanngortinneqarnissaa pillugu inatsimmut siunertaavoq, isumannaallisaanikkut pisussaaffinnut, ilaatigut atomip nukinganit atortussiassanik atuisut, uninngasuuteqartut imaluunniit assartuussisartut aammalu atomip nukinganit ingerlatsivinnik ingerlatsisut pisussaaffigisaannut, inatsimmi tamakkiisumik paatsuugassaangitsumillu tunngavissiisoqarnissaa.

Kalaallit Nunaannut upalungaarsimanermut inatsisip allannguutaata atuutsinneqalernerani, Kalaallit Nunaanni isumannaallisaanikkut iliuusissat pillugit pisussaaffiit, Danmarkimi atuuttussat, aammalu nunani tamalaani isumaqatigiissut malillugu pisussat, atuutilissapput.

Atomip nukinganik atortut illersuineq pillugu IAEA-mi isumaqatigiisummut allannguut pillugu Kalaallit Nunaannut atuutinnginnissamik atorunnaarsitsineq pillugu UKA/2015-imi Inatsisartut aalajangiinerat Naalakkersuisut aamma innersuussutigissavaat. Upalungaarsimaneq pillugu §§ 37 a-c atuutilersinneqarnerat isumaqatigiisummut allannguutip Kalaallit Nunaannut atuutinnginnissaanik atorunnaarsitsinermik Inatsisartut aalajangerisa kinguneraa.

Kommuneqarfik Sermersooq ingerlaqqilluni apeqquteqarpoq nakkutilliisussaataitanerup aningaasatigut, atortutigut sulisoqarnikkullu kingunissaanik Namminersorlutik Oqartussat suliaqarsimanersut.

Naalakkersuisut oqaatigissavaat suliassaqarfik Beredskabsstyrelsenip isumannaallisaanermi iliuusissat pillugit malittarisassat malinneqarnerannik nakkutilliinermi oqartussaasup ataaniittoq. Beredskabsstyrelsen aamma isumannaallisaanermi iliuusissat pillugit malittarisassat malinneqarnerannik nakkutilliisuvoq. Aalajangiiffigisassatut siunnersuummi pisortanut inuussutissarsiortunullu aningaasatigut allaffissornikkullu kingunissaa pillugit immikkoortoq innersuussutigineqarpoq. Danmarkimi aamma Kalaallit Nunaanni qinngornernut ulorianartunut upalungaarsimaneq Beredskabsstyrelsenimit ingerlanneqarpoq.

Kommuneqarfik Sermersuup tusarniaanermi akissummi oqaatigaa ilimagineqartooq peqqussummik tamarmiusumik pisariaqartitsinermut pissutaasoq isumaqatigiisummut allannguutip atuutinnginnerata atorunnaarsitsinerup perioreersunit annertunerusumik upalungaarsimanermi pisussaaffeqalernermik allalu atorlugit upalungaarsimaniartoqarnissaanik kinguneqalernera.

Peqqussummik tamarmiusumik pisariaqartitsinermut tunngavik pillugu kommunip isumaqarnera Naalakkersuisut ilisarisinnaangilaat. Eqikkaaneq innersuussutigineqarpoq, tassani ersipooq inatsisilerinermi teknikkimik pissuteqartumik, upalungaarsimaneq pillugu inatsisip ilaata Kalaallit Nunaannut atuutilersinneqarnissaa pillugu peqqussummik (immikkoortumi akisussaasuunermik tunngavimmik atuutilersitsineq) Inatsisartut siusinnerusukkut suliaqarnerisa kingorna peqqussummik tamarmiusumik suliaqarnissap pisariaqalernikuusoq. Aalajangersakkanik Kalaallit Nunaanni atuutilersinneqartussanik upalungaarsimaneq pillugu inatsimmi ataatsimoortitsineq, peqqussutini marlunni pinnani peqqussummi ataatsimiititsineq atuutilersitsinermi allannguutini imaluunniit aningaasatigut allaffissornikkulluunniit kingunerisaanik allanik kinguneqangilaq.